

STŘELECKÝ SBOR ZA PRONÁSLEDOVÁNÍ NEPŘÍTELE

(Podle ustanovení nového PR)

Podplukovník Michal Spišiak

K pronásledování nepřítele dochází:

- za úspěšně se rozvíjejícího útoku vlastních vojsk,
- při plánovitém odchodu nepřítele,
- po nezdaru, který utrpěl nepřítel ve střetném boji,
- při úspěšně se rozvíjejícím protiúderu.

Cílem pronásledování je zabránit nepříteli vyvést hlavní síly zpod úderu vlastních vojsk a zaujmout jimi novou obranu na připravovaném postavení nebo na výhodné čáře v hloubce obrany.

Toho se dosahuje

- předstížením nepřítele v organizaci odchodu a ovládnutím důležitých objektů na cestách odchodu nepřítele,
- drobením bojové sestavy nepřítele na menší části a jejich postupným ničením,
- včasnou přípravou jednotek a útvarů určených k pronásledování,
- dobrou a nepřetržitou součinností předsunutých odřadů s hlavními silami, s letectvem a s ostatními druhy vojsk,
- udržením vysokého tempa pronásledování,
- správně organizovaným velením,
- nepřetržitým bojovým, ženíjním a materiálním zabezpečením pronásledujících jednotek,
- znalostí taktických zásad odchodu nepřítele.

Taktické zásady odchodu americké armády.

Podle doktriny americké armády je odchod pokládán za pochod do týlu s cílem vyhnout se rozhodnému boji za konkrétně vzniklých podmínek. Odchod začíná po uspořádání pochodových proudů jednotek, které se odpoutaly z boje, v prostoru soustředění. Může být proveden jen na rozkaz nadřízeného velitele. Odchod z vlastní iniciativy je přípustný jen tehdy, když byly vyčerpány všechny možnosti pro splnění stanoveného úkolu a když by pokračování v boji vedlo k zbytečně vysokým ztrátám. Žádný velitel nemá právo vydat rozkaz k odchodu při místním bojovém neúspěchu nebo při neúspěchu souseda.

Způsob odchodu, počet proudů, vzdálenost nového prostoru soustředění závisí na počtu komunikací v pásmu činnosti divise a na rázu činnosti nepřítele. Doporučuje se současné odpoutání hlavního uskupení vojsk, zasazeného na jednom postavení. Když se však nepříteli naskýtá možnost ohrozit vlastní křídla sestavy, možno použít část vojsk k udržení postavení do doby odchodu ostatních jednotek (útvarů). Nedostatek komunikací může vést k provedení postupného odchodu.

V rozkaze pro odchod vojsk nutno hlavně stanovit dobu jeho zahájení, dobu překročení určitých čar hlavními silami, nové prostory nebo čáry, které mají jednotky zaujmout, směr přemístění velitelského stanoviště.

Při organisaci odchodu třeba věnovat zvláštní pozornost včasnému uvolnění a přípravě komunikací a organisaci ženijního zabezpečení odchodu. Za tím účelem se včas vysílají ženijní jednotky do týlu s úkolem provést průzkum a úpravu komunikací, připravit zátarasy a objekty k ničení. K ženijním jednotkám se přidávají i jednotky chemické.

V předpisech americké armády se zvlášť zdůrazňuje použití chemických látek a dýmu.

Zajištění odcházejících jednotek (útvárů) se organisuje podle stejných zásad jako za pochodu. Pluk se zajišťuje čelní, zadní a boční záštitou. Do zadní záštity mohou být vyčleněny 1 až 2 střelecké roty, rota doprovodných zbraní, 1 až 2 čtyř protitankových děl, 1 až 2 baterie divisního dělostřelectva, ženijní a chemické jednotky. Jejím úkolem je udržet stanovené čáry do určité doby a pak ustoupit na nové postavení. Bojuje se v malých skupinách na široké frontě, vede daleké palby s cílem přinutit nepřítele rozvinout se, tím zpomalit tempo pronásledování a tak získat čas pro odchod hlavních sil. Když situace nevyžaduje klást houževnatý odpor na místě, vyhýbá se zadní záštita boji zblízka a odchází postupně, když se nepřítel přiblížil, z postavení na postavení. Když je tempo pronásledování vysoké, je zadní pochodová záštita povinná bojem na místě udržet zaujaté postavení do setmění a v noci se odpoutat.

Když zadní pochodová záštita není schopna splnit svůj úkol, doporučují americké předpisy použít tankových a mechanisovaných jednotek a útvárů k protiztečím na pronásledující nepřátelské oddíly.

Úloha a místo střeleckého sboru za pronásledování v sestavě armády.

Střelecký sbor za pronásledování v sestavě armády bude zpravidla v jejím prvním sledu, může pronásledovat nepřítele na samostatném směru nebo v součinnosti s armádní rychlou skupinou nebo v součinnosti se sousedními střeleckými sbory.

Podle formy manévru může střelecký sbor pronásledovat nepřítele čelně celou svou bojovou sestavou nebo rovnoběžně v součinnosti s čelně pronásledujícími jednotkami nebo kombinovaně tak, že mechanisovaná divise pronásleduje rovnoběžně a střelecké divise čelně.

Při čelním pronásledování je hlavním úkolem divisi prvního sledu nedovolit nepříteli odpoutat se a organisovat novou obranu v hloubce. I v tomto případě používají velitelé podřízených divisi způsobu rovnoběžného pronásledování, vycházejíce předem předem odřady na komunikace nepřítele v týlu jeho jednotek.

Při rovnoběžném pronásledování se použije všech sil na vyjítí do boku nepřátelské sestavy. Mechanisovaná divise pak postupuje před střeleckými divisemi.

Šířka pásma sboru bude různá. Bude záviset hlavně na množství komunikací. Zpravidla bude dosahovat 20 až 50 km.

Hloubka úkolu bude větší a bude záviset:

- na úkolu sboru v útočné operaci armády a na zámyslu velitele,
- na vzdálenosti objektů majících podstatný význam pro organisovaný odpor nepřítele,
- na vzdálenosti připravovaných postavení nebo pásem v operační hloubce,
- na vzdálenosti operačních záloh nepřítele a na jejich možnostech,

- na prostředcích sboru, hlavně motomechanisovaných,
- na rázu terénu, na povětrnostních podmínkách a na roční době.

Vždy však musí být pronásledování vedeno až do krajního vypětí sil a možností bojové techniky. Smí být zastaveno jen na rozkaz přímého náčelníka.

Studium průběhu deseti stalinských úderů Sovětské armády, provedených v roce 1944, za kterých sovětská vojska po prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany přecházela do pronásledování, vede k těmto závěrům:

- trvání pronásledování od 4 dnů do 36 dnů; střední doba trvání 15 dní,
- hloubka pronásledování 160 až 660 km, střední hloubka 300 km,
- střední tempo pronásledování 25 až 50 km za 24 hodin.

Organisace pronásledování.

Pronásledování nepřítele musí začít ihned, jakmile byly zjištěny náznaky odchodu nepřítele. Časový interval od zjištění těchto náznaků k zahájení pronásledování musí být co nejkratší, proto musí být organisace pronásledování provedena už v přípravném období boje. Pronásledování nutno chápat jako neoddělitelnou část útočného boje, a ne jako samostatnou činnost, která se bude připravovat až během boje.

Ve svém rozhodnutí pro pronásledování určí velitel střeleckého sboru:

- které objekty nebo čáry nutno ovládnout dříve, než jich dosáhne nepřítel,
- prostor v týlu nepřítele, kterého nutno dosáhnout hlavními silami sboru s cílem odříznout nepříteli cesty odchodu a později ho v tomto prostoru zničit,
- bojovou sestavu sboru pro pronásledování a pozdější ničení nepřítele,
- úkoly divisi, nejkratší cesty k čarám, které mají divise ovládnout,
- počet předsunutých odřadů, jejich osy postupu a úkoly,
- úkoly dělostřelectva, ženíjního vojska a letectva,
- organisaci bojového, ženíjního a materiálního zabezpečení,
- organisaci postupu hlavních sil ve smyslu svého rozhodnutí,
- organisaci součinnostního spojení s podpůrným letectvem.

Směr umožňující co nejrychlejší obsazení důležitého objektu v hloubce nepřátelské obrany bude nejvýhodnějším směrem pronásledování hlavními silami střeleckého sboru. Přitom nutno všestranně využít terénu a zabránit nepříteli, aby neuspořádal svou bojovou sestavu.

Bojová sestava střeleckého sboru.

Velitel střeleckého sboru musí včas předvídat přechod z útočné bojové sestavy do sestavy pro pronásledování.

Bojová sestava střeleckého sboru za pronásledování může být učleněna do jednoho nebo dvou sledů. Při jednom sledu vyčleňuje si velitel střeleckého sboru vševojskovou zálohu, která postupuje na hlavním směru střeleckého sboru.

Předsunuté odřady nutno organisovat až v přípravném období. Jejich počet závisí na počtu komunikací, po kterých střelecký sbor pronásleduje nepřítele. Hlavním úkolem předsunutých odřadů je odříznout nepříteli cesty odchodu a připravit tak podmínky pro jeho úplné zni-

čení. Toho může být dosaženo, jen když se nepříteli nepodařilo odpoutat od pronásledujících vojsk a organisovat obranu na mezilehlém postavení. Předsunuté odřady organisují velitelé divisi. Složení bude záviset na úkolech, které mají splnit. Zpravidla to bude jeden prapor motorisované nebo mechanisované pěchoty, rota až prapor tanků, 1 až 2 baterie samohybných děl, ženijní rota, oddíl divisního dělostřelectva, raketometný oddíl, 1 až 2 protiletadlové baterie, do chemické čety a čtyři přenosných plamenometů. Příliš silné předsunuté odřady ztrácejí svou manévrovací schopnost. Proto není účelné vybavovat je velkým množstvím posilových prostředků.

V rozkaze předsunutému odřadu nutno stanovit:

- kdo, jaká jednotka, v jakém směru působí před předsunutým odřadem (hlavně průzkumné jednotky),
- úkol, pásmo činnosti, posilové prostředky,
- úkoly sousedních předsunutých odřadů,
- úkoly letectva v prospěch předsunutého odřadu,
- způsob spojení, součinnosti signály, spojení s hlavními silami.

Pro každou komunikaci, po které postupují jednotky střeleckého sboru, nutno organisovat odřady k zabezpečení pohybu. Jejich úkolem je zabezpečit plynulý postup jednotek a regulovat jejich přesun. Složení těchto odřadů bude různé. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byly do těchto odřadů určovány až jedna střelecká nebo mechanisovaná rota, rota ženistů, družstvo chemické roty, četa vyprošťovacích tanků, baterie protitankových děl, spojky na motocyklech a radiové družstvo. Odřad zabezpečení pohybu postupuje za průzkumem. Po střetnutí průzkumných hlídek s nepřítelem propouští předsunutý odřad a postupuje za ním. Když průzkumné hlídky jsou slabší je účelnější, aby odřad k zabezpečení pohybu postupoval v bojové sestavě předsunutého odřadu a pod jeho ochranou prováděl své práce. Přitom mu pomáhají i ženijní jednotky předsunutého odřadu.

Dělostřelectvo se decentralisuje a přiděluje střeleckým praporům. Velitel střeleckého sboru si ponechá část dělostřelectva pod svým velením a učiní včas opatření pro centralisaci dělostřelectva. Protiletadlové dělostřelectvo brání hlavní síly střeleckého sboru. Části se přidělují předsunutým odřadům a k obraně jednotlivých proudů.

Za pronásledování má velký význam nepřetržitá podpora pozemního vojska letectvem. Letectvo plní hlavně tyto úkoly:

- provádí postupné údery na nepřítele na cestách odchodu, zvláště na soutěsky, mosty, osady, přepravy,
- ničí nepřátelské opěrné body, které překážejí v postupu vlastních jednotek,
- vede neustálý průzkum nepřítele, zvláště jeho záloh, průzkum výhodných ploch pro zřízení letišť,
- udržuje spojení mezi pronásledujícími jednotkami,
- provádí leteckou ochranu pronásledujících vojsk.

Vysoké tempo, kterým se pronásledování provádí, vyžaduje častou změnu letišť. Průměrně každý třetí den nutno letiště přibližovat blíže k vojskům. Za tím účelem je velitel střeleckého sboru povinen zmocnit se nepřátelských letišť dříve, než je nepřítel zničí. Určují se k tomu i zvláštní odřady, nebo jsou tímto úkolem pověřeny některé předsunuté odřady.

Organisace bojového zajištění.

Nejdůležitějším prvkem bojového zabezpečení je průzkum. Jen důkladně organisovaným průzkumem je možné včas zjistit odchod nepřítele. Odchod nepřítele se prozrazuje různou činností, jako je na příklad zvýšený ruch v týlu nepřítele, na železničních stanicích a tratích, příprava k ničení silničních objektů, úprava komunikací, mostů, zintenzívnění ženijních prací na mezilehlých postaveních, přeskupování vojsk v dotyku atd. Přitom nutno zdůraznit, že nepřítel činí nejrůznější opatření, aby utajil svůj odchod. Proto je třeba dokonale poznat „život“ na frontě, aby bylo možné zjistit přerušeni palby jedné zbraní, zintenzívnění činnosti jiných a p. Průzkum se provádí všemi způsoby. Zvláštní význam má získání zajatců a letecký průzkum.

Cílem průzkumu za pronásledování je:

- upřesnit a ujasnit uskupení nepřítele,
- zjistit hlavní směry odchodu nepřítele,
- zjistit přípravu a obsazování nových postavení a obranných čar v hloubce,
- zjistit přísun nepřátelských záloh.

Cenné zprávy se získávají zvláště hlubokým průzkumem. Ovšem byl by mylný názor, že lze pověřovat průzkumnými úkoly jen speciální průzkumné jednotky. Podle zkušeností z útočných operací Sovětské armády z roku 1944 byl kromě organických průzkumných jednotek průzkum organisován a prováděn:

- předsunutými odřady,
- jezdeckými hlídkami a pátrači na křídlech a před bojovou sestavou,
- činností menších průzkumných skupin působících mezi zadními voji nepřítele a předsunutými odřady,
- činností partyzánských skupin v týlu nepřítele,
- přímým průzkumem organisovaným střeleckými prapory a pluky,
- dokonale organisovaným pozorováním z pohyblivých pozorovatelů.

Protitanková obrana je organisována tak, aby každý proud, každý sled byl schopen samostatně se bránit protiztečím nepřátelských tanků. Protitankové prostředky postupují v čele proudů. Jejich včasné rozvinutí je podmíněno správně organisovanou hláskou službou. Hláskou protitankovou službu organisuje každý velitel proudu samostatně a kromě toho ji organisují velitelé divisí ve svých pásmech činnosti. Velitel střeleckého sboru si vytvoří vlastní protitankovou zálohu. Její síla může být protitankový oddíl až pluk.

Protivzdušná obrana je organisována obdobně jako protitanková obrana po proudech a po sledech. Kromě typických protiletadlových zbraní nutno využít i pěchotních zbraní. Hlásková služba se organisuje veliteli proudů tak, že hlásky zaujímají výhodné pozorovatelny poblíž cest a smluvnými znameními upozorňují vojska na letecké nebezpečí. Protivzdušnou obranu v prostorech nebezpečných míst organisují jednotky protiletadlového dělostřelectva po dobu přechodu hlavních sil.

Za pronásledování nutno věnovat obzvláštní péči zajištění boků pronásledujících jednotek, protože jsou nejcitlivějším místem bojové sestavy střeleckého sboru. Tankovými léčkami se bude nepřítel snažit rozrušit bojovou sestavu pronásledujících vojsk a zpomalit jejich tempo. Za tím

účelem nutno vysílat boční zástity a hlavně organisovat průzkum a pozorování na bocích jednotek střeleckého sboru.

Chemické jednotky jsou rozděleny po jednotlivých proudech. Jejich hlavním úkolem je provádět chemický průzkum a odmořovat komunikace. V plánu chemického zabezpečení nutno předvídat zřízení odmořovacích míst. K tomuto účelu se použije posilových chemických jednotek, kdežto organické jsou ponechány k chemickému zabezpečení vlastních jednotek.

V soudobých bojových podmínkách nabývá na významu požární ochrana. Ve snaze zadržet pronásledující vojska bude nepřítel v značné míře používat zápalných látek typu napalm. Ve všech jednotkách a útvarech musí být proto vytvořeny a vycvičeny zvláštní skupiny požární ochrany.

Organisace ženijního zabezpečení.

Ženijní průzkum se provádí jednak pozorováním, jednak speciálními ženijními průzkumnými jednotkami s vševojskovým průzkumem.

Protože nepřítel zabezpečuje svůj odchod hlavně zátarasy všech druhů, je velmi důležitá správná organisace ženijního zabezpečení na celou hloubku pronásledování, protože se tím umožňuje udržení vysokého tempa pronásledování.

Hlavními úkoly ženijního vojska střeleckého sboru za pronásledování jsou:

- odminování a úprava poškozených cest, mostů, přeprav a zřízení objezdů,
- zničení přeprav na cestách odchodu nepřítele,
- zaminování cest odchodu nepřítele,
- rychlé vytvoření zátarasů na směrech možné nepřátelské protizteče.

Na těchto úkolech se podílejí ženijní jednotky přidělené představeným odřadům i ženijní jednotky postupující v sestavě hlavních sil střeleckého sboru.

Zvláštní pozornost nutno věnovat zajištění důležitých čar a objektů, jako jsou na př. mosty, přepravy, důležité osady, křižovatky silnic, železniční objekty a p., protože se nepřítel bude snažit se jich opět zmocnit. Síly, kterých má být k tomuto účelu použito, určuje vševojskový velitel. Vždy je však potřebné nařídit, kterých ženijních jednotek bude ke splnění těchto úkolů použito a jakým ženijním materiálem mají být vybaveny.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byla hlavním obsahem ženijních prací za pronásledování stavba mostů, protože Němci ničili všechny mosty na řekách. Aby nedošlo k zpomalení tempa pronásledování, nutno předejít nepříteli za postupu k přepravám nebo se vklínit do jeho soustavy a zabránit mu v jejich ničení.

Organisace materiálního zabezpečení.

Vysoké tempo pronásledování a značná hloubka úkolů kladou zvýšené požadavky na zásobování vojsk, zvláště zásobování střelivem. Vzdálenosti od skladů a výdejen se denně prodlužují o desítky kilometrů. Spotřeba střeliva a PHM je nerovnoměrná a přísun znesnadněn. Pronásledující jednotky nemohou s sebou brát velika množství materiálu, protože se tím snižuje jejich manévrovací schopnost. Kromě toho v operační hloubce dochází často k dočasnému odříznutí nebo i obklíčení pro-

následujících jednotek, k přerušení komunikací, k jejich přeplnění bojujícími jednotkami a p. Plynulé materiální zabezpečení je však jednou z hlavních podmínek úspěchu za pronásledování.

Proto musí být pronásledující jednotky vybaveny plnými organickými zásobami. Velitelé divisi musí mít ve své ruce určité dispoziční zásoby střeliva a PHM naložené na vozidlech, kterými manévrují podle vývoje situace. Přisun k bojujícím jednotkám a útvarům musí být prováděn i za dne. Bezpodmínečně je však nutno doplnit vyčerpané zásoby během noci. Bude možné využít i ukořistěných zásob, zvláště PHM a proviantu (po přezkoušení).

Často bude nutno zásobovat jednotky dopravními letouny. Na př. za postupu sovětských vojsk k řekám Dněstru a Prutu na jaře 1944 byly cesty tak rozbahněny a zničeny, že se všechno zásobování provádělo jedine dopravními letouny. Zpravidla to bude nutné při dočasném odříznutí některých jednotek, hlavně mechanisované divise. Kromě přímých opatření k zásobování jednotek střeleckého sboru nutno vojáky vést k šetření střelivem.

Zdravotnické zabezpečení vyžaduje předsunutí obvazišť co nejbližše vojskům. Za boje v hloubce je možné odsun raněných od všech tří divisí provádět na jedno divisní obvaziště a manévrovat divisními obvazišti v rámci celého sboru.

Bude možno použít i civilních zdravotnických zařízení a odsunovat raněné do civilních nemocnic.

Za pronásledování nabývá na významu kořistní služba, která soustřeďuje, třídí a odsunuje ukořistěný materiál. Části ukořistěného materiálu bude moci být ihned použito bojujícími jednotkami.

Organisace součinnosti.

Všechny přípravy k rychlému přechodu do pronásledování musí být provedeny již v přípravném období. Organisace součinnosti se provede na mapách, plastických stolech a fotografických snímcích. Podle údajů získaných průzkumem všech druhů se otázky součinnosti v průběhu boje doplňují, prohlubují a upřesňují.

Za pronásledování nabývají na stupni střeleckého sboru na významu tyto otázky součinnosti:

- přechod jednotek u útočných bojových sestav do sestav pro pronásledování (provádí se za postupu jednotek),
- stanovení pásem činnosti divisím na celou hloubku úkolu,
- určení komunikací pro postup předsunutých odřadů,
- součinnost mezi jednotlivými předsunutými odřady,
- součinnost předsunutých odřadů s hlavními silami,
- součinnost mechanisované divise s armádní rychlou skupinou,
- součinnost jednotek střeleckého sboru s letectvem,
- součinnost jednotek střeleckého sboru s výsadkovým vojskem,
- vytyčování cílů bitevnímu letectvu,
- označování a vytyčování vlastních vojsk,
- smluvená znamení.

Poměrně značná decentralisace prostředků umožňuje rychlé obnovení součinnosti na nižších velitelských stupních a její udržení. I když všechny otázky součinnosti byly v přípravném období řešeny, nemohly být předvídány všechny možnosti, které se za pronásledování mohou vyskytnout. Proto musí velitelé divisi a útvarů jednat iniciativně podle konkrétních podmínek.

Organisace velení a spojení.

Velitel střeleckého sboru se svou operační skupinou postupuje v čele hlavních sil ve směru hlavního úderu. Velitelé divisí v čele předvojů.

Hlavním pojítkem je radio. Kromě toho se používá v široké míře styčných důstojníků. Velitel střelecké divise a mechanisované divise a důstojníci jejich štábů používají spojovacích letounů mechanisované divise, aby získali správný přehled o situaci na bojišti. Pružnost velení musí být doplňována iniciativou podřízených velitelů.

K rychlému získání zpráv o situaci nutno často použít tanků nebo obrněných vozidel, které plní funkci pohyblivých pozorovatelů pro důstojníky vševojskových štábů.

Správné rozhodování je podmíněno důkladnou znalostí situace. Proto včasná informace přímých náčelníků, zvláště za pronásledování, musí se stát samozřejmostí pro všechny důstojníky štábu. Za pronásledování se zřizují předsunuté podací stanice, které bývají obsazeny důstojníky štábu střeleckého sboru, vybaveny pohyblivými pojítky a radiovou stanicí.

Velitel řídí boj stručnými rozkazy postupně doplňovanými a upřesňovanými podle vyhodnocení získaných zpráv. Jakékoli vyčkávání na rozkazy je za pronásledování nepřipustné, protože skýtá nepříteli čas k uspořádání svých vojsk.

Závěr

Pronásledování vede k obklíčení a zničení nepřítele. Musí být prudké, smělé, nepřetržité a smí být přerušeno jen na rozkaz přímého náčelníka. Vyžaduje od vojsk vypětí všech fyzických a morálních sil, od velitelů stálý přehled o situaci, iniciativní rozhodování, živé velení, smělý manévr prostředky a neustálé udržování vlastní iniciativy.

